

European Heritage Days
Journées européennes
du patrimoine

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE
skupni projekt Sveta Evrope in Evropske komisije

PRIROČNIK O DNEVIH EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE - PRAKTIČNI VODNIK -

Prepravil: Michel Kneubühler
Prevod: Luka Kocbek

UVOD

Dnevi evropske kulturne dediščine so skupni projekt Sveta Evrope in Evropske komisije. Obe ustanovi sta odgovorni za program na evropski ravni, leta 2008 pa sta se odločili, da Dneve na novo usmerita in prenovita ter s tem programu dasta močnejšo evropsko razsežnost.

Da bi zagotovili evropsko razsežnost, sta Svet Evrope in Evropska komisija v času vsakoletnih Dnevov evropske kulturne dediščine v Bruslju organizirala skupno tiskovno konferenco. Pozneje sta s pomočjo belgijskih regij in Sklada kralja Badouina organizirala prvi Forum o evropski kulturni dediščini na temo 'Dediščina in dialog' (Bruselj, 23-24. oktober 2008) kot prispevek Evropskemu letu medkulturnega dialoga (2008) in ob 20. obletnici Dnevov evropske kulturne dediščine v Belgiji.

Dnevi evropske kulturne dediščine so zelo priljubljeni v vseh 49 državah, ki so članice Evropske kulturne konvencije pri Svetu Evrope¹. Dneve organizirajo vsako leto, večinoma ob koncu septembra na temo, ki jo v državah članicah izberejo na nacionalni ravni.

Namen pričujočega Praktičnega vodnika je koordinatorjem dajati nasvete in predloge glede organizacije Dnevov. Več držav članic iz Srednje in Vzhodne Evrope je začelo na domačih tleh oblikovati program in namen tega vodnika je olajšati jim delo. Svet Evrope je prosil Michaela Kneubühlerja, ki se že vrsto let ukvarja z Dnevi evropske kulturne dediščine, naj pripravi Vodnik. Poslali so ga vsem koordinatorjem v državah članicah s ciljem, pridobiti njihove komentarje. Na splošno so tisti, ki so odgovorili, nakazali, da so z besedilom zadovoljni in da se jim zdi koristno.

Vodnik je objavljen v novi seriji publikacij Dnevov evropske kulturne dediščine, ki je v **v** nastajanju.

Upamo, da bo Vodnik koristen za koordinatorje in da bodo le-ti poskrbeli, da bo dosegel tiste, ki sodelujejo na lokalni ravni organizacije Dnevov. Na voljo bo tudi na spletni strani Dnevov evropske kulturne dediščine: <http://www.coe.int/culture>.

¹ Albanija, Andora, Armenija, Avstrija, Azerbajdžan, Belgija, Belorusija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Ciper, Češka, Črna Gora, Danska, Estonija, Finska, Francija, Grčija, Gruzija, Hrvaška, Irska, Islandija, Italija, Latvija, Liechtenstein, Litva, Luksemburg, Madžarska, »nekdanja jugoslovanska republika Makedonija«, Malta, Moldova, Monako, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Romunija, Rusija, San Marino, Slovaška, Slovenija, Srbija, Sveti sedež, Španija, Švedska, Švica, Turčija, Ukrajina, Združeno kraljestvo.

KAZALO

1. DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE	4
1. 1. Pojem dediščine.....	4
1. 2. Nekaj zgodovine.....	5
1. 3. Cilji.....	6
1.4 Načela.....	7
1. 5. Ciljne skupine/občinstvo	8
2. KOORDINACIJA DNEVOV EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE.....	9
2. 1. Koordinacija na evropski ravni	9
2. 2. Koordinacija na nacionalni ravni	10
2. 3. Koordinacija na lokalnih in regionalnih ravneh.....	11
3. ORGANIZIRANJE DNEVOV EVROPSKE DEDIŠČINE	12
3. 1. Upravljanje z dejavnostjo.....	12
3. 2. Organizatorji.....	13
3. 3. Urnik.....	14
3. 4. Teme.....	15
3. 5. Program	16
3. 6. Varnost	17
3. 7. Proračun in partnerstva.....	18
3. 8. Brezplačen vstop	19
3. 9. Komuniciranje	20
3. 10. Dosežki in ocenjevanje.....	21

1. DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE

1. 1. Pojem dediščine

'Dnevi evropske kulturne dediščine' so nedvomno eden najbolj relevantnih pokazateljev sprememb, ki jih v zadnjih desetletjih doživlja pojem dediščine. Lahko bi celo trdili, da so, zaradi dialektične izmenjave med prireditvijo in javnim mnenjem, tudi Dnevi evropske kulturne dediščine pripomogli k drugačnemu zaznavanju tega kompleksnega pojma pri velikem delu širše javnosti. Preučevanje tega pojma je povezano z etimologijo, s politično zgodovino in tudi z antropologijo.

UPOŠTEVANJE DEDIŠČINE

V rimskem pravu se je izraz *patrimonium* nanašal na tisti del dediščine *paterfamilias*, ki ga je bilo treba predati poznejšim rodovom. 'Patrimony' (zapuščina) in 'heritage' (dediščina) sta torej etimološko sorodna pojma, zato sta pri nazivih prireditve, francoskem 'Journées européennes du patrimoine' in angleškem 'European Heritage Days', izbiri teh dveh besed posebno primerni. Poleg tega lahko v obeh jezikih opazamo enak paradoksalen semantični preskok: besede, ki so se sprva izrecno nanašale na zasebno področje (in celo na intimno sfero: tako na primer govorimo o 'genski dediščini') se začenjajo uporabljati tudi za označevanje vseh vidikov 'skupnega premoženja', v naravi in pri človekovih stvaritvah ... na ravni določene regije, države ali pa kar celotnega človeštva, kot izpričuje Seznam svetovne dediščine UNESCO.

OHRANJATI, DA BI LAHKO PREDALI NAPREJ

Da bi lahko razumeli ta pomenski preskok, si moramo na hitro ogledati zgodovino. Če ne omenjamo zakladov, zaščitenih v starodavnih svetiščih, so zbirke, ki so jih hranili v srednjeveških cerkvah (najvidnejše so relikvije), že takrat imele lastnost kolektivnega premoženja, ki ga je bilo treba obvarovati in predati zanamcem. Renesansa je ta pojav okrepila in ga premestila v posvetno sfero – kabineti čudes, humanistične knjižnice, zbirke slik in kipov, itd – pa tudi v javno življenje (prvi varstveni ukrepi s ukazi papežev ali italijanskih knezov). Naslednja stoletja so prinesla ustanovitev prvih javnih muzejev – muzej Ashmolean v Oxfordu je nastal že leta 1683 – in vse večje zanimanje za grško-rimske starine, kot dokazujeta delo François-Rogerja de Gaignièresa (1642-1715) in Johanna Joachima Winckelmanna (1717-1768), pa tudi odkritje Herculaneuma in Pompejev na začetku 18. stoletja.

Z dobo razsvetljenstva in političnim vrenjem po francoski revoluciji sta ohranjanje in prenos dediščine zanamcem postala »goreča obveza« za države: namen je bil zdaj nedvoumno političen: vdihniti novo življenje v vsa bogastva, podedovana po *Ancient Régime*, celo v korist nevednežev, ki jih zaničujejo (Jean-Baptiste Mathieu, predsednik odbora za poučevanje javnosti, 1793). Po vsej Evropi so, kot del prizadevanja za razvoj državljanskega čuta, sprejemali zakonodajo in ustanavljali organizacije z namenom popisovanja, varstva, ohranjanja 'zgodovinskih spomenikov' in 'lepih umetnosti' ter prenašanja informacij o njih.

OD 'ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV' DO 'SKUPNEGA BOGASTVA'

Kljub temu se je dediščinski pojem razvijal tudi v naslednjih petdesetih letih. Zdaj je na prvo mesto postavljaj pristop, ki je bil bolj antropološki kot političen: ustvarjanje dediščine od takrat velja za nenehno se razvijajoč simbolični konstrukt, družbeni proces z demokratičnim poudarkom, sposoben, da skupnosti, ki vanj vlaga, zagotovi določeno obliko gospodarskega in kulturnega razvoja, predvsem pa prostorsko/časovno razumevanje same sebe in drugih (Dominique Poulot). To razloži izjemno pestrost stvari, za katere določene družbene skupine, včasih pa kar celotna skupnost, menijo, da predstavljajo del dediščine: na seznamih arheoloških ostalin, cerkva in gradov so se tako znašli tudi predmeti, ki pričajo o starodavnih kmečkih družbah, industrijske naprave, spominski kraji, znanja in spretnosti, živa dediščina itd. Drži, da vse res ni dediščina, toda karkoli lahko to postane, če neka skupnost v tej zapuščini preteklosti vidi 'skupno bogastvo' - pa čeprav je stvar še tako skromna.

Vpeljava Dnevov evropske kulturne dediščine leta 1991, približno petnajst let po letu evropske stavbne dediščine leta 1975, je na dotlej nedoseženi ravni postavila skupni časovni in institucionalni okvir za pričakovanja, ki so jih izražali številni Evropejci: današnji izziv je torej razviti zavest o skupni dediščini, od Erevana od Dublina in od Palerma do Helsinkov, ne da bi zanikali občutek pripadnosti določeni regiji ali državi. Skratka, zagotoviti moramo, da bo, v besedah Jean-Michela Leniauda, evropska dediščina združeni izraz iskanja raznolikosti in prizadevanja za enotnost.

1. 2. Nekaj zgodovine

Dnevi evropske kulturne dediščine so se začeli 3. oktobra 1985 v španski Granadi. Tega dne je, kot del Druge evropske konference ministrov, pristojnih za stavbno dediščino, ki so se v tem andaluzijskem mestu sestali na pobudo Sveta Evrope, francoski minister Jack Lang svojim kolegom predstavil predlog, da bi na vso Evropo razširili dan odprtih vrat zgodovinskih spomenikov, ki so ga prejšnje leto uspešno uvedli v Franciji. Ministri so sprejeli resolucijo o promociji stavbne dediščine v družbeno-kulturnem življenju in kot dejavnika kakovosti življenja. Resolucija je predlagala, naj države v svojih politikah ohranjanja upoštevajo širjenje pojma stavbne dediščine ter spodbujajo zavest splošne javnosti o dediščini in o njeni dostopnost.

1985-1991: PRVE POBUDE

V naslednjih letih je Franciji v tej pustolovščini sledilo več pionirskih držav: Nizozemska (1987), Švedska in Malta (1988), Belgija (1989), Danska, Škotska in Turčija (1990). Leta 1991 je razvoj teh pobud spodbudil Svet Evrope, s finančno podporo Komisije Evropske skupnosti, Evropskega kulturnega sklada in nizozemske vlade, da je ustanovil »koordinacijsko pisarno«, odgovorno za pomoč državam, ki želijo tudi same prirejati »Dneve dediščine«, za zbiranje podatkov o raznih prireditvah, spodbujanje organizatorjev, olajševanje kroženja informacij, deljenja doživetja z drugimi, itd. Prve konference v Strasbourgu so se udeležili predstavniki raznih držav partneric.

1992-2008: ČAS ŠIRITVE

Odtlej se je pobuda čedalje bolj uveljavljala po vsej Evropi: 18 držav leta 1992, 23 naslednje leto, 40 leta 1996 in 46 leta 1999. Tega leta so Dnevi evropske kulturne dediščine postali skupna pobuda Sveta Evrope in Evropske komisije in obe ustanovi sta se odločili, da je treba prireditvi dati nov zagon. Že sam naslov mednarodne razprave, ki so jo v istem letu priredili v Bruslju v sodelovanju s Skladom kralja Baudouina (ki je bil od leta 1994 odgovoren za koordinacijo Dnevov evropske kulturne dediščine), udeležilo pa se je 250 sodelujočih iz 42 držav, je nakazoval na izziv, ki je stal pred prireditvijo: 'Dnevi evropske kulturne dediščine: ključ do uspeha in jutrišnji izzivi'. Še isto leto so Dnevi evropske kulturne dediščine dobili geslo v obliki manifesta: 'Evropa, skupna dediščina'. Zdaj, več kot deset let pozneje, 49 držav podpisnic Evropske kulturne konvencije vsak september organizira svoje Dneve evropske kulturne dediščine.

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE: PRIREDITEV IN PROJEKT

25 let po konferenci v Granadi je uspeh dejavnosti, ki jih kot del Dnevov evropske kulturne dediščine organiziramo na evropskem, nacionalnih, regionalnih in lokalnih ravneh, osupljiv. Vsako leto desetine milijonov prebivalcev obišče več deset tisoč lokacij v vseh 49 državah. Prav temu uspehu gre zahvala, da Svet Evrope in Evropska komisija zdaj, s podporo nacionalnih koordinatorjev in akterjev, ki v raznih državah sodelujejo pri Dnevih evropske kulturne dediščine, prireditvi dajeta nov zagon. Ta projekt je, poleg razvijanja zavesti javnosti – predvsem mladine – o lokalni dediščini, usmerjen v razvijanje zavesti o večplastni kulturni pripadnosti, v spodbujanje medkulturnega dialoga in olajševanje širjenja »prečnega« pojma dediščine, ki ne upošteva le spomenikov in grajenega okolja, ampak tudi znanja, praktične izkušnje, spretnosti in živo dediščino. Povedano drugače, ravna se po Okvirni konvenciji o vrednosti kulturne dediščine za družbo, sprejeti v portugalskem Faru 27. oktobra 2005, ki izhaja iz prepričanja, da *'kulturna dediščina predstavlja vire, na podlagi katerih lahko razvijamo dialog, demokratično razpravo in odprtost med kulturami'*.

1. 3. Cilji

'Vdihniti življenje vsej naši dediščini': to je bilo geslo, ki ga je francosko ministrstvo za kulturo leta 1984 sprejelo za prve Dneve odprtih vrat zgodovinskih spomenikov. V državah, ki so v naslednjih letih eksperimentirale z svojimi 'Dnevi evropske kulturne dediščine', je bil cilj predvsem, da pri kar se da velikem številu ljudi spodbudijo zanimanje za ohranjanje spomenikov v njihovem lokalnem okolju, torej zgradb, ki so del njihove vsakdanje krajine, ki pa jim pogosto ne uspe pritegniti obiskovalcev.

OD LOKALNE DEDIŠČINE ...

Cilj pri vpeljavi take prireditve je tudi prebivalce določene države opozoriti na lepoto in pestrost dediščine, ki so jo zapustila pretekla stoletja, pri tem pa poudarjati analogije ali specifičnosti raznih spomenikov v primerjavi s tistimi v sosednjih regijah ali državah. Še en cilj je izboljšati poznavanje politik, programov, znanja in izkušenj, ki se uporabljajo pri varstvu kulturne dediščine, pri tem pa je treba paziti, da ustrezne zasluge pripišemo vsem, ki na poklicni ali prostovoljni osnovi sodelujejo v tem velikanskem skupinskem početju.

... DO MEDIKULTURNEGA DIALOGA IN TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

Četrto stoletje po prvi francoski prireditvi ti cilji še vedno obstajajo, pojavilo pa se je tudi nekaj novih. Po zaslugi vpliva, ki ga imajo Dnevi evropske kulturne dediščine na širšo skupnost, so zdaj usmerjeni tudi v:

- krepitev zavedanja javnosti o posebnih zvrsteh dediščine, ki se mogoče ne skladajo s tradicionalnimi predstavami o pomembnih političnih in verskih znamenitostih - katedralah, opacijah, gradovih, mestnih hišah itd.;
- opozarjanje prebivalstva na kompleksnost posebnih vidikov varstva, ohranjanja in ponovne rabe določenih zgradb;
- združevanje večjega števila morebiti zelo različnih partnerjev v skupnem projektu, po zaslugi organizirja Dnevov evropske kulturne dediščine v vseh državah celine v istem obdobju;
- uporabljanje prireditve za ustvarjanje trajnih orodij za krepitev zavesti javnosti skozi vse leto.

Bistveni cilj je izkoristiti sloves Dnevov evropske kulturne dediščine in vpliv, ki ga zdaj imajo, in tako uresničevati načela, ki jih je v evropskem okviru potrdila konvencija iz Fara (Portugalska, 27. oktober 2005):

- razvijanje občutka 'dediščinske skupnosti' v Evropi, ki temelji na prepoznavanju specifične dediščine in zavezi, da jo bomo promovirali;
- spodbujanje prebivalcev Evrope, da izrazijo večplastno kulturno pripadnost, in spodbujanje, da se identificirajo s posebno dediščino svoje regije ali skupnosti in tudi s skupno dediščino Evrope;
- na koncu, spodbujanje in razumevanje dediščine kot dodane vrednosti za medkulturni dialog in trajnostni razvoj za posameznike in družbo.

Dnevi evropske kulturne dediščine lahko torej predstavljajo dragoceno sredstvo za doseganje celostnega pristopa k upravljanju kulturne dediščine na vseh ravneh v posameznih državah. Ta pristop upošteva potrebo po tem, da mora javnost sodelovati v procesu 'dediščinjenja', od prepoznave enot dediščine do njihovega razvoja s pomočjo varstva in (po potrebi) obnove.

1.4 Načela

Doslednost in prilagodljivost: to sta glavni načeli razvoja Dnevov evropske kulturne dediščine skozi leta. Doslednost, ker je lahko taka prireditve 'dosledno izvedena' po vsej celini le v primeru, da organizatorji upoštevajo vrsto skupnih načel: prilagodljivost pa seveda zato, ker se zgodovinske, zemljepisne, demografske, gospodarske, družbene in druge okoliščine, gledanja ter politični in upravni sistemi tako razlikujejo od enega konca Evrope do drugega, da preveč togega predloga sploh ne bi bilo mogoče uveljaviti.

SKUPNA NAČELA

V tem kontekstu morajo biti Dnevi evropske kulturne dediščine v vsakih od 49 držav podpisnic Evropske kulturne konvencije organizirani v skladu z naslednjimi skupnimi načeli:

- Dnevi evropske kulturne dediščine se priredijo vsako leto v septembru;
- Dnevi evropske kulturne dediščine na prvo mesto postavljajo odpiranje spomenikov in območij dediščine, ki so navadno zaprti za javnost;
- Dnevi evropske kulturne dediščine lahko vključujejo obiske spomenikov in območij dediščine, ki so navadno odprti za javnost, pod pogojem, da gre za dejavnosti, ki se razlikujejo od navadnega programa (posebni vodeni ogledi, razstave, koncerti, predstave, konference, igre itd.);
- vstop na Dneve evropske kulturne dediščine mora biti brezplačen, če je to le mogoče; v nasprotnem primeru mora biti vstopnina nižja od običajne, zaračuna pa naj se le odraslim obiskovalcem; vsako prošnjo za prispevke obiskovalcev mora spremljati razlaga;
- Dnevi evropske kulturne dediščine morajo z organiziranjem dejavnosti, usmerjenih k družinam, spodbujati udeležbo mladih šolske starosti;
- naslov 'Dnevi evropske kulturne dediščine' je obvezen za vse države ali organizacije, ki želijo biti povezane s prireditvijo;
- logotip Dnevov evropske kulturne dediščine je treba vključiti v vse promocijske dokumente, objavljene za prireditve;
- vse države morajo uporabljati isto geslo 'Evropa, skupna dediščina';
- nad vsemi spomeniki ali območji dediščine, povezanimi s prireditvijo, naj bi bila izobešena zastava z logotipom Dnevov evropske kulturne dediščine.

Ta načela že 15 let dokazujejo, da jih je mogoče prilagoditi vsem regijam in organizacijam. Njihovo upoštevanje v prihodnosti bo pomagalo utrditi mednarodno razsežnost prireditve, pri udeležencih pa občutek, da pripadajo skupnosti skupnih vrednot in usode, ki jo imenujemo Evropa.

1. 5. Ciljne skupine/občinstvo

Po definiciji so Dnevi evropske kulturne dediščine usmerjeni tako, da združujejo kar se da veliko število ljudi in tako promovirajo skupno dediščino. Ta plemeniti namen od vseh organizatorjev na vseh ravneh zahteva podrobno poznavanje skupin, ki sestavljajo množice obiskovalcev, ki jih pogosto beležimo med prireditvami, hkrati pa predstavlja zaščitni znak Dnevov evropske kulturne dediščine za obiskovalce.

ŠIROKA PAHLJAČA OBČINSTVA

Splošno pravilo je, da je za Dneve evropske kulturne dediščine značilna širitev pahljače skupin, ki običajno obiskujejo spomenika ali območja dediščine. 'Rednim obiskovalcem', ki so vajeni obiskovanja takih krajev in jih pritegne možnost odkrivanja znamenitosti, ki so običajne zaprte, se pridružijo 'priložnostni obiskovalci', ki jih pritegnejo dejavnosti, organizirane v njihovem lokalnem okolju, in 'izjemni obiskovalci', ki jih k obisku posebnih spomenikov ali območij dediščine pritegneta publiciteta, ki obkroža prireditve, ali pa celo mobilizacija, so jo povzročili mediji.

Dejavnosti, ki jih predlaga organizator, morajo seveda upoštevati to raznolikost občinstva in naj zato vsebujejo tako izredno odkrivanje dediščine, ki običajno ni dostopna, in bistveno izboljšavo dediščine, ki je običajno odprta za javnost. Posebno pomembno je, da program, pripravljen za določeno območje, pritegne 'izjemne obiskovalce' v spomenike, ki jih prej niso poznali. Koristno je, če so mladi – posebno najstniki – deležni posebne pozornosti, saj pogosto že 'po definiciji' neredi obiskujejo območja dediščine. Podobno lahko Dnevi evropske kulturne dediščine predstavljajo posebno priložnost za uvajanje 'prišlekov', posameznikov, ki so se nedavno priselili v okolico in pri katerih lahko odkrivanje lokalne dediščine v toplem in gostoljubnem okviru Dnevov evropske kulturne dediščine olajša integracijo.

OBČINSTVA ... ALI UDELEŽENCI?

Pri skupinah, ki se udeležujejo Dnevov evropskih kulturne dediščine, je bilo narejeno le nekaj anket in te so pokazale na pojav, ki ga sociologi označujejo z izrazom 'družbena dobrovernost'. Zaradi vseevropske in javne narave prireditve, pestrosti njenih programov, raznolikosti akterjev, večinoma ne plačljive razsežnosti ter prazničnih ali 'igrivih' vidikov, ki jih promovira, jo obiskovalci največkrat vidijo v svetli luči, kar pomeni, da se obnašajo drugače od ljudi, ki te spomenike obiskujejo ob običajnih koncih tedna.

Občinstvo Dnevom evropske kulturne dediščine navadno izkazuje veliko naklonjenost, pripravljenost poslušati in tudi podporo, ki lahko med Dnevi evropske kulturne dediščine olajša prenos precej kompleksnih 'sporočil': na primer, prireditve je idealna priložnost za razvijanje zavedanja lokalne javnosti o potrebi, da se ohrani določeno zgradbo, ki se ne ujema s konvencionalnimi predstavami o dediščini. Prav tako je bilo večkrat opaženo, da so bili obiskovalci – ali 'udeleženci'? – pogosto zelo zagreti za dialog in srečanja z ljudmi, ki so na poklicni ali prostovoljni osnovi odgovorni za dediščino.

Zdi se, kot da se številni obiskovalci Dnevov evropske kulturne dediščine obnašajo bolj kot 'družbeni akterji' kot porabniki. Če prištejemo še dejstvo, da prireditve kuje družbene vezi in začasno ustvari 'nekomercialen javni prostor', to predstavlja izredno priložnost za razvoj visokokakovostnega kulturnega delovanja s širokim razponom občinstev.

Z drugimi besedami, Dnevi evropske kulturne dediščine ne predstavljajo le *ad hoc* vsakoletnega rituala, ki ga mediji radi slavijo. Predstavljajo lahko tudi začetek – ali vrhunec – dolgoročnega kulturnega delovanja, ki je združilo različne vrste partnerjev. Prireditve že sama po sebi poseduje zagon, ki je potreben za krepitev akterjev in poživljanje občinstev. Organizatorji na vseh ravneh morajo upoštevati te značilnosti, ko se odzivajo na pričakovanja obiskovalcev, ki jih sprejemajo.

2. KOORDINACIJA DNEVOV EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE

2. 1. Koordinacija na evropski ravni

Zamisel za Dneve evropske kulturne dediščine se je porodila leta 1985 med drugo evropsko konferenco ministrov, pristojnih za stavbno dediščino v Granadi (Španija), resničnost pa so postali leta 1991, ko je Svet Evrope, ki je opazil uspeh poskusnih izvedb v raznih državah, prosil Sklad za dneve dediščine, ki so ga leta 1986 ustanovili na Nizozemskem (*Stichting Open Monumentdag*), naj ustvari 'koordinacijski urad', odgovoren za spodbujanje pobud iz raznih držav in zagotavljanje ustrezne kohezivnosti porajajoče se nove prireditve.

'NOMADSKA' KOORDINACIJA

Po tem, ko je nizozemski Sklad organiziral svoje tretje Dneve evropske kulturne dediščine, ki so takrat vključevali že 26 držav, in po izidu prvega *Priročnika* organizatorjev (novembra 1992), je vodilno vlogo v letih 1994-2000 imel Sklad kralja Baudouina (Belgija), ki mu je v letih 2001-2005 sledil *Centro Nacional de Cultura* (Portugalska) in kot zadnja v letih 2006 in 2007 Europa Nostra, ki tudi deluje na Nizozemskem. Od leta 2008 koordinacijo neposredno zagotavlja Svet Evrope, s sodelovanjem, po potrebi, komunikacijskih agencij ali ponudnikov specializiranih storitev.

STRUKTURA MREŽE

Evropska koordinacija je privedla do naslednjih dejavnosti:

- nastanek skupnega naslova ('Dnevi evropske kulturne dediščine'), ki ga spremljata logotip in geslo ('Evropa, skupna dediščina');
- definiranje skupnih ciljev in načel (glej poglavji 1. 3 in 1. 4);
- organiziranje vsakoletnih srečanj nacionalnih koordinatorjev, ki so usmerjeni v izmenjavo informacij in izkušenj;
- (do leta 2007) organiziranje evropske uvodne slovesnosti v eni od držav, in srečanja nacionalnih koordinatorjev;
- (od leta 2008) v času vsakoletnih Dnevov evropske kulturne dediščine, organiziranje foruma o evropski dediščini na eno ali več tem, povezanih z interpretiranjem dediščine in komuniciranjem; forum je odprt za široko občinstvo dediščinskih strokovnjakov ali posrednikov, pred ali po njem pa se sestanejo nacionalni koordinatorji;
- (od leta 2008) organiziranje skupne tiskovne konference Sveta Evrope in Evropske komisije, kjer najavijo Dneve evropske kulturne dediščine in podčrtajo evropsko razsežnost programa.

Poleg tega evropska koordinacija nudi podporo nacionalnim koordinatorjem skozi vse leto in ureja spletno stran Dnevov evropske kulturne dediščine (www.jep.coe.int); občasno tudi daje pobude za razprave o različnih temah (Bruselj, Belgija, april 1999; Kazan, Rusija, junij 2005) ali seminarje (Sibiu, Romunija, oktober 2007).

NOVI OBETI

Zato, da bi prireditve uskladili z načeli, ki jih je določila okvirna konvencija iz Fara (Portugalska, oktober 2005, je koordinacija na evropski ravni) leta 2008 začela v partnerstvu s producenti avdiovizualnih programov in/ali založniki pripravljati niz 'potrošnih proizvodov' usmerjenih v to, da pri kar se da velikem številu ljudi okrepimo občutek evropske pripadnosti in sicer tako, da izboljšamo njihovo poznavanje in interpretiranje 'skupne dediščine'.

2. 2. Koordinacija na nacionalni ravni

ŠIROK SPEKTER OKOLIŠČIN

Ker so države (49 jih je), ki se udeležujejo Dnevov evropske kulturne dediščine, skrajno pestre, kar se tiče političnih in/ali upravnih organiziranosti, velikosti, zgodovine, družbeno-gospodarskih vidikov in odnosa javnosti do dediščine, prireditve na raznih koncih celine organizirajo na različne načine. V številnih državah se s kulturno dediščino ukvarja osrednja oblast, drugje pa so zanjo odgovorne decentralizirane ustanove. Ponekod koordinacijo Dnevov evropske kulturne dediščine zaupajo zasebni organizaciji, včasih taki, ki je bila ustanovljena zgolj v ta namen.

KOORDINACIJA IN ZDRUŽEVANJE NAPOROV

Vseeno pa v vseh državah pravilno organiziranje prireditve zahteva nacionalno koordinacijo, pa čeprav le zaradi posredovanja informacij z evropske ravni ali pa, nasprotno, da deluje kot povezava med evropsko koordinacijo in lokalnimi akterji. Nacionalni koordinatorji imajo raznolike naloge in vire, izvajati pa utegnejo naslednje naloge:

- svetovanje regionalnim koordinacijskim organom, katerim so odgovorni;
- organiziranje informativnih sestankov na nacionalni ali nižji ravni;
- odločanje o nacionalni temi in zagotavljanje ustreznih razlag;
- promoviranje prireditve na nacionalni ravni (odnosi z mediji, izdelava in distribucija komunikacijske infrastrukture in orodij, urejanje posebne spletne strani itd.);
- prepoznavanje nacionalnih promotorjev in sponzorjev;
- spodbujanje sodelovanja med regionalnimi koordinacijskimi organi, katerim so odgovorni, ter s čezmejnimi ali mednarodnimi ustanovami;
- ustvarjanje specifičnih proizvodov – ki se na primer tičejo teme, sprejete na nacionalni ravni – v podporo lokalnim pobudam;
- organizacija uvodne nacionalne slovesnosti;
- ažuriranje nacionalnih arhivov Dnevov evropske kulturne dediščine;
- zastopanje države v mednarodnih organih ali na sestankih, ki jih je organiziral koordinacijski organ na evropski ravni.

Ne glede na obliko organiziranja izkušnje kažejo, da lahko nacionalni organ, če je deležen ustreznega priznanja in sredstev, prispeva znatno dodano vrednost za organiziranje Dnevov evropske kulturne dediščine, s stališča kohezivnosti in združevanja sredstev in tudi zaradi podpore, ki jo nudi lokalnim akterjem v obliki vsebin in orodij.

2. 3. Koordinacija na lokalnih in regionalnih ravneh

Državni organi, zasebni lastniki, strokovnjaki za dediščino, turistični uradi, prostovoljna združenja, podjetja, mediji, šole, družbene in sociokulturne organizacije itd.- pri Dnevih evropske kulturne dediščine utegne na lokalni ravni sodelovati veliko število akterjev. To pojasnjuje pomen lokalne in regionalne koordinacije, ki lahko, če jo sprejmejo vsi partnerji, poveča učinkovitost organiziranja prireditve.

POMOČ PRI ORGANIZIRANJU NA LOKALNI RAVNI

Lokalno in regionalno koordinacijo, ki temelji na dialogu in posvetovanju, lahko izvajamo na naslednjih področjih:

- skupno ustanavljanje programov Dnevov evropske kulturne dediščine po vsem obravnavanem območju;
- organiziranje sestankov o sprejeti temi;
- posredovanje med vsemi potencialnimi partnerji;
- organiziranje 'ogledov' ali 'krožnih poti, ki povezujejo več točk območja;
- usklajevanje raznih pobud glede urnika, vsebine in promocije;
- priprava poenotениh orodij (publikacij, razstav, elektronskih dokumentov itd.);
- priprava in distribucija promocijskih orodij po vsem območju (programi/dokumenti, plakati in letaki, prospekti, namenske spletne strani, radijski oglasi itd.);
- pooblaščenje prostovoljnih delavcev za sprejemanje javnosti in dajanje podatkov, ki so na voljo določenim lastnikom ali upravljavcem spomenikov ali območij dediščine;
- promoviranje prireditve v lokalnih, regionalnih in nacionalnih medijih;
- zagotavljanje znanstvene in tehnične podpore za organizirane dejavnosti;
- zagotavljanje pravne, tehnične ali logistične pomoči (pogajanja z zavarovalnicami, državnimi organi, varnostnimi ustanovami, tehničnimi službami itd.);
- izdelava 'terenske ocene' po vsakih Dneh evropske kulturne dediščine, ki jo dostavijo vsem akterjem.

RAZVIJANJE IZMENJAV Z DRUGIMI REGIJAMI

Poleg te neposredne vloge na posameznem območju je lahko lokalna ali regionalna koordinacija potencialno koristna pri:

- razvijanju stikov s sosednjimi ozemlji v isti državi ali v skladu z čezmejnimi ali mednarodnimi sporazumi o sodelovanju;
- izboljševanju izmenjave informacij z nacionalnim koordinacijskim organom;
- centraliziranju zahtev, ki se tičejo komunikacijskih/informativnih materialov, ki jih ponuja nacionalni koordinacijski organ, vključno z zastavami Dnevov evropske kulturne dediščine;
- ustanavljanju 'skupne koordinacije' z drugimi lokalnimi ali regionalnimi koordinacijskimi organi s ciljem združevanja določenih nalog in izboljševanja kohezivnosti programov (glej poglavje 3. 9. 'Komunikacija').

3. ORGANIZIRANJE DNEVOV EVROPSKE DEDIŠČINE

3. 1. Upravljanje z dejavnostjo

Zaradi velikanske pestrosti dejavnosti Dnevov evropske kulturne dediščine, v katerih sodelujejo zelo različne vrste akterjev, zgodijo pa se v kratkem obdobju, pogosto v samo dveh dneh, te dejavnosti zahtevajo specifično strog nadzor in vodenje.

AD HOC ODBORI

Zaradi tega je koristno ustanoviti usmerjevalne skupine na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ki so sposobne ustvariti ustrezne razmere za izmenjavo informacij in posvetovanje. Take odbore naj se ustanavlja na pobudo organa, ki ga vsi prepoznavajo kot odgovornega za koordiniranje Dnevov evropske kulturne dediščine na posameznem ozemlju. V njih naj bo zastopan celotni spekter ustreznih akterjev, vendar se morajo hkrati izogniti pasti vsesplošnega sprejemanja članov, kar bi škodovalo učinkovitosti.

MED KATERIMI OSEBAMI ISKATI ČLANE?

Predstavnikom organizacij, kot so tiste, našete spodaj, je mogoče na primer ponuditi možnost, da se pridružijo takim usmerjevalnim skupinam – poleg njih pa še predstavnikom organizacije, odgovorne za koordiniranje Dnevov evropske kulturne dediščine, ki je odgovorna za vabljenje morebitnih članov iz:

- združenj lastnikov ali upraviteljev spomenikov oziroma območij dediščine;
- javnih organov ali vlad;
- ministrstev, združenj ali podjetij, specializiranih za področje dediščine;
- turističnih uradov;
- lokalnih združenj ali regionalnih zvez, ki delujejo na socialnem ali družbeno-kulturnem področju;
- šol, univerz ali raziskovalnih ustanov itd.;
- medijskih ustanov in založb;
- podjetij itd.

CILJI USMERJEVALNIH SKUPIN

Kot vodstveni in posvetovalni organ, odgovoren za izdelavo strategije Dnevov evropske kulturne dediščine, usmerjevalna skupina predstavlja orodje za razvoj in koordinacijo mreže lokalnih, regionalnih in/ali nacionalnih akterjev. Dobi lahko številne zadolžitve, npr:

- pomagati lokalnim, regionalnim ali nacionalnim koordinacijskim organom pri izbiranju tem, določanju ciljnih skupin, prepoznavanju prioritetenih metod za razvijanje zavesti javnosti itd. – na kratko, nuditi strateška navodila;
- okrepiti vpliv prireditve z mobilizacijo kar se da številnih družbenih okolij, ne le organizacij, ki se ukvarjajo posebej z dediščino;
- promovirati ustrezno koordiniranje načrtovanih dejavnosti s tem, da partnerje spodbujajo, naj uskladijo svoje koledarje in delujejo skupaj, mogoče pa celo združujejo dejavnosti;
- združevati tehnična sredstva in olajševati distribucijo komunikacijskega materiala;
- organizirati lokalno, regionalno ali nacionalno informacijsko kampanjo, optimizirati stike z mediji ali posebne odnose z različnimi mrežami itd.

KAKO DOSEČI TE CILJE

Usmerjevalna skupina mora pri svojem delu zagotoviti, da:

- so 'pilot' in morebitni 'kopiloti' dobro znani in prepoznavni: odgovorni so za izdajanje vabil, sestavljanje dnevnih redov, izdelovanje in razdeljevanje zapisnikov ali sklepov sestankov, vzdrževanje stikov s tistimi, ki so odgovorni za dogovorjene dejavnosti, in, kjer je to nujno, izbiranje med danimi predlogi;
- so osebe, odgovorne za izvajanje neke odločitve, jasno določene;
- sestankov ni preveč, da so pri izdelavi urnika sestankov upoštevane vse strani, da so ustrezno pripravljene, da se zapisniki ali sklepi sistematično dostavljajo vsem članom.

3. 2. Organizatorji

Dnevi evropske kulturne dediščine temeljijo na razširjenem pojmovanju dediščine (glej 1. 1 'Pojem dediščine') in na prostovoljnem soglasju lastnikov vseh spomenikov ali območij dediščine, ne glede na njihov status. Bolj od vsakršnih lokalnih, regionalnih, nacionalnih ali celo mednarodnih koordinacijskih organov je uspeh prireditve neposredno odvisen od truda lokalnih organizatorjev, t. j. lastnikov ali upraviteljev spomenikov in območij dediščine, oziroma od oseb, ki jim je med Dnevi evropske kulturne dediščine zaupana vloga sprejemanja obiskovalcev. Čeprav so upravičeni do različnih vrst podpore s strani koordinacijskih organov na različnih ravneh, imajo tudi sami organizatorji posebno odgovornost.

VELIKE RAZLIKE V STATUSIH

Treba je upoštevati pomembno dejstvo, da beseda *organizator* pokriva velikanski spekter statusov, v katerega sodijo:

- lastniki zasebniki, ki izjemoma privolijo v to, da svoja (primarna ali sekundarna) bivališča odprejo javnosti;
- zasebniki, ki imajo v lasti spomenike ali območja dediščine, ki so običajno odprti za javnost;
- javni organi ali uprave, ki imajo v lasti spomenike ali območja dediščine, ki so izjemoma odprti za Dneve evropske dediščine;
- javni organi ali uprave, ki imajo v lasti spomenike ali območja dediščine, ki so običajno odprti za javnost;
- zasebne ustanove ali združenja, ki niso ne lastniki ne upravitelji spomenikov ali območij dediščine, ki so odprti za Dneve evropske dediščine, vendar so odgovorni za sprejemanje javnosti ali za organiziranje dejavnosti v njih med prireditvijo;
- turistični uradi ali javne službe, ki jih njihovi nadrejeni pooblastijo za sprejemanje obiskovalcev in organiziranje dejavnosti med prireditvijo;
- zasebni operaterji (turistični vodniki, turistične agencije, avtobusni prevozniki itd);
- itd.

POSEBNE VRSTE ODGOVORNOSTI

Ne glede na svoj status, naravo in razsežnosti dediščine, ki jo predlagajo, ali vrsto dejavnosti, ki jih nameravajo organizirati med Dnevi evropske kulturne dediščine, imajo organizatorji naslednje vrste odgovornosti:

- upoštevanje osnovnih načel Dnevov evropske kulturne dediščine (glej 1. 4. 'Načela')
- obvezo, da po potrebi informirajo lokalne, regionalne in/ali nacionalne koordinacijske organe, katerim so odgovorni;
- upoštevanje urnika in obveznosti do prej omenjenih koordinacijskih organov, razen v izjemnih okoliščinah, ki to preprečujejo;
- zagotavljanje ustreznih razmer za sprejemanje obiskovalcev, torej materialnih (informacije, označevanje, privolitev v obisk, storitve, varovanje itd.) in drugačnih (dostopnost in kompetentnost oseb, ki sprejemajo obiskovalce, odzivnost, vljudnost itd.);
- organiziranje posebnih dejavnosti, ki so povezane z uradno temo ali pa tudi ne, še posebej z upoštevanjem mladine in družinske razsežnosti prireditve;
- sklenitev zavarovanja za primer nesreč ali drugih neljubih dogodkov;
- dajanje informacijskih materialov, ki jih je priskrbel koordinacijski organ/organi, na razpolago in njihovo razpošiljanje;
- okrasitev spomenika ali območja dediščine z zastavo Dnevov evropske kulturne dediščine (v primerih, ko jo je nacionalni koordinacijski organ priskrbel);
- skrb za odnose mediji in lokalne promocijske dejavnosti;
- odgovarjanje na ankete in vprašalnike o splošnih ocenah ali učinkih prireditve.

Da bi zagotovil primerno infrastrukturo za sprejemanje javnosti in organizacijo dejavnosti na določeni lokaciji, lahko organizator delo zaupa izvajalcu, s katerim je dobro podpisati *ad hoc* pogodbo, ki določa odgovornosti obeh strani. Organizator lahko po potrebi pridobi okrepitve iz lokalnega, regionalnega ali nacionalnega koordinacijskega organa, kateremu je odgovoren.

3. 3. Urnik

Zaradi obsežnosti prireditve ali rokov, ki jih morajo spoštovati vsi koordinatorji in organizatorji, Dnevi evropske kulturne dediščine upoštevajo letni urnik, ki mora biti strog in ga morajo spoštovati vsi udeleženci.

Posebno je zaželeno, da so teme (glej poglavje 3. 4. 'Teme') definirane več kot leto vnaprej. Prej kot so določene, toliko ambicioznejši so lahko projekti po vsebini (razstave, publikacije, mednarodno sodelovanje itd.). To olajšuje tudi programirano zagotovitev potrebnih sredstev (prek posebnih, vnaprej dogovorjenih subvencij ali prek vključitve projektov 'Dnevi evropske kulturne dediščine v 'redno' financiranje).

DVANAJSET MESECEV PRIPRAV

Tako lahko za Dneve evropske kulturne dediščine v letu 'N' predlagamo naslednji idealni urnik (pred vsako četrletno fazo se lahko sestane usmerjevalna skupina in pripravi dejavnosti – glej poglavje 3. 1. 'Usmerjevalne skupine'):

- konec septembra/začetek oktobra: pismo zahvale, poslano udeležencem Dnevov evropske kulturne dediščine v letu 'N-1' (ali povabilo na sestanek dobrodošlice) ter oznanilo datumov in teme za Dneve evropske dediščine v letu 'N'; razpošiljanje izjave za tisk s 'prvo oceno' Dnevov evropske kulturne dediščine za leto 'N-1' ter oznanila za medije o datumih in temah Dnevov evropske kulturne dediščine v letu 'N';
- jesen 'N-1': ocena Dnevov evropske kulturne dediščine, ki se približujejo koncu; sestanki za ocenjevanje in prvo izmenjevanje mnenj o temi za leto 'N';
- januar-marec: čas sestankov na lokalni/regionalni ravni, usmerjenih predvsem v obdelovanje tekočih ali prihodnjih projektov, po zaslugi prispevkov s strani strokovnjakov, poleg tega pa še v izdelavo inventure projektov, povezanih s temo za leto 'N' (da bi olajšali morebitne procese sodelovanja);
- januar-marec: izdelava seznama naslovnikov za vprašalnik o udeležbi v sodelovanju z različnimi sodelujočimi mrežami – posebno tistimi, ki jih bo verjetno zanimala tema, sprejeta za to leto;
- marec-maj: razpošiljanje vprašalnika o udeležbi (s priloženim obrazcem za naročilo komunikacijskih orodij) in njihovo vračanje pristojnemu koordinatorju;
- april-junij: računalniška obdelava vprašalnikov, vrnjenih koordinatorju; ponovno kontaktiranje potencialnih organizatorjev, ki še niso odgovorili; predlogi za dejavnosti, pri katerih bi lahko sodelovali razni organizatorji, in za usklajevanje programa;
- junij-julij: priprave za urejanje in pošiljanje komunikacijskih orodij; dokončanje programa in informacijskih dokumentov, izdelava in razpošiljanje 'predprogramske' izjave za medije;
- julij-avgust: tiskanje informacijskih dokumentov; finalizacija specifičnih proizvodov (razstav, publikacij, e-dokumentov itd.), povezanih z Dnevi evropske kulturne dediščine v letu 'N' in/ali s sprejeto temo; razpošiljanje raznih dokumentov in komunikacijskih orodij; pošiljanje vabil za uvodno slovesnost; 'po meri narejeni' odgovori na vprašanja s strani medijev, pošiljanje vprašalnika/splošne ocene organizatorjem;
- začetek septembra; uvodna slovesnost (morebiti več slovesnosti, odvisno od velikost posameznega območja); distribucija dokumenta za tisk (v tiskani in/ali elektronskih različicah); zasebni ogledi razstav in javna predstavitev del, ustvarjenih za to priložnost;

Dnevi evropske kulturne dediščine: organizirani obiski z javnimi osebnostmi in (v nedeljo pozno popoldne) prva ocena 'na kraju samem' z izjavo za medije; morebiti sprejem za zahvalo organizatorjem, izvajalcem in prostovoljcem po zaprtju območja dediščine.

3. 4. Teme

Že več kot petnajst let – v nekaterih državah pa že skoraj četrto stoletje – so Dnevi evropske kulturne dediščine med glavnimi datumi na koledarju ob začetku šolskega leta. V nekaterih državah so, da bi se izognili tveganju, da bo ljudi začelo vsakoletno ponavljanje prireditve dolgočasiti, hkrati pa da bi njen sloves in vpliv na družbo izkoristili tako, da bi vzpostavili stik s kar se da velikim številom ljudi, hitro prišli do zamisli vsakoletnega raziskovanja različnih vidikov specifične teme.

OBNAVLJANJE ZANIMANJA IN ŠIRJENJE PRIREDITVE

Tak pristop je zanimiv zaradi marsičesa:

- obnavljanja spektra dejavnosti in s tem povečevanja zanimanja obiskovalcev in novinarjev;
- vzpostavljanja stika z novimi mrežami in vključevanja novih partnerjev;
- kot povod za odpiranje novih območij dediščine;
- vzpostavljanja stika z novim občinstvom;
- omogočanje, da obiskovalci raziskujejo posebne vrste dediščine ali vprašanja upravljanja z njo;
- povezovanje različnih partnerjev v skupnem projektu;
- izgradnje trajnih orodij za razvijanje zavesti javnosti onkraj nekajdnevne prireditve Dnevo evropske kulturne dediščine kot vsakoletne prireditve.

TEME Z RAZLIČNIMI VIDIKI

Izkušnje kažejo, da imajo teme lahko široko vrsto vidikov, vključujoč:

- posebne vrste dediščine verske, javne, kmečke, industrijske, obmorske, železniške, znanstveno/tehnološke, vojaške ali drugačne narave;
- posamezen arhitekturni slog: romaniko, klasicizem, barok, neoklasicizem, art nouveau itd.;
- določeno zgodovinsko obdobje: antiko, srednji vek, renesansa, razsvetljenstvo, 19. stoletje, 20. stoletje itd.;
- tematike, ki dediščino povezujejo z vprašanji državljanstva, človekovih pravic, ustvarjanja, literature, svetlobe itd., ali se poglobljajo v določeno področje dediščinske politike: obnovo, novo rabo, varstvo itd.;
- obletnice ali proslave: v Franciji so Dnevi evropske kulturne dediščine služili pri proslavljanju dvestoletnice ustanovitve republike (1992), dvestoletnice pisatelja Prosperja Mériméja, ki je bil v letih 1834-60 tudi med ustanovitelji oddelka za zgodovinske spomenike (2003), stoletnice izuma kinematografije bratov Lumière (1995) in stoletnice zakona o prostovoljnih združenjih (2001) itd.

VNAPREJŠNJE DOLOČANJE TEME

Glede na to, da predstavljanje različnih vidikov teme zahteva podroben predhodni proces prepoznavanja lokacij in oseb, ki bodo sodelovale pri izvedbi, in ker je zaželeno to dejavnost dopolniti s trajnimi izdelki (razstave, publikacije, e-dokumenti itd.) ter medregionalnim in celo mednarodnim sodelovanjem, je priporočljivo že vnaprej določiti temo in jo razglasiti najpozneje ob koncu Dnevov evropske kulturne dediščine v letu 'N-1', še bolje pa je to narediti več let vnaprej.

Na primer, glede na (na žalost) evropsko, pravzaprav globalno naravo prve svetovne vojne, nas nič ne ovira, da se ne bi vnaprej odločili, da bodo vse sodelujoče države leta 2014 Dneve evropske dediščine leta posvetile spominu na ta spopad, ki je imel v evropski zgodovini odločilen pomen, in ustreznim območjem dediščine. Ta pristop bi vsekakor podčrtal skupno usodo vseh evropskih držav, poudaril prednosti mednarodnega sodelovanja, ki se je razvilo po koncu druge svetovne vojne, in opozoril mlajše rodove na potrebo po 'pomnjenju'.

KJE NAJTI TEME

Seznam tem je objavljen na spletni strani Dnevov evropske kulturne dediščine in v vsakoletnem prospektu.

3. 5. Program

Čeprav Dnevoev evropske kulturne dediščine ni mogoče omejiti na seznam spomenikov ali območij dediščine, ki so odprti za obiskovalce, in dejavnosti, organizirane v njih, je izdelava programa za prireditve na ozemlju, za katerega so odgovorni, najtrši oreh naloge koordinatorjev. Pretehtamo lahko vrsto vprašanj o vrsti lokacij, ki naj bodo vključene v program, in o raznih predlaganih dejavnostih za obiskovalce.

DEDIŠČINA PRED VSEM DRUGIM

Nedvomno moramo za začetek ponoviti, da se mora vključitev določene lokacije v program Dnevoev evropske kulturne dediščine podrežati skupnim načelom prireditve (glej 1. 4. 'Načela'): izjemno popolno ali delno odprtje za javnost ali pa vsaj dejavnosti, ki ta dva dneva ločijo od 'običajnega' obiska. Če so ta merila upoštevana, ni razloga, da določenih lokacij ne bi uvrstili v seznam: navsezadnje nas Okvirna konvencija o vrednosti kulturne dediščine za družbo iz Fara (Portugalska, 2005) poziva, naj imamo dediščino za 'skupino virov, podedovanih iz preteklosti, ki jih ljudje neodvisno od lastništva opredelijo kot odsev in izraz svojih nenehno razvijajočih se vrednot, prepričanj, znanja in tradicij'. V skladu s tem in v nasprotju s francoskim pristopom iz leta 1984, ko so uvedli 'Odprti dan zgodovinskih spomenikov' (leta 1992 so ga zamenjali z evropskim konceptom), vključitev neke lokacije v program Dnevoev evropske kulturne dediščine ne sme biti odvisna od podelitve kakšnega koli pravnega varstva s strani oblasti. Kljub temu pa je življenjsko pomembno, da tako vključitev opravičuje obstoj resničnega, k dediščini usmerjenega pristopa in volje, da se to enoto dediščine deli s prebivalstvom.

RAZNOLIKOST LOKACIJ ...

To pomeni, da lahko program Dnevoev evropske kulturne dediščine potencialno zajema:

- prestižne spomenike, ki so zapuščina preteklih stoletij: katedrale, cerkve, opatije, gradove, palače, graščine, mestne hiše, javne zgradbe itd.;
- sodobnejše zgradbe: kapelice, molilnice, pralnice, golobnjake, skednje itd.;
- zgradbe, ki služijo gospodarskim ali družbenim namenom: tovarne, delavnice, rudnike, skupinska prebivališča, delavske kolonije itd.;

Poleg zgradb in njihove arhitekturne kakovosti utegne program Dnevoev evropske kulturne dediščine vključevati tudi naslednje, še vedno v skladu s celovitim, na dediščino usmerjenim pristopom:

- muzeje ali zbirke predmetov izjemne vrednosti;
- ustanove za izobraževanje/usposabljanje ali kraje, ki služijo razširjanju kulture;
- parke in vrtove,
- krajino,
- pokopališča ali spominske komplekse, hiše pisateljev ali likovnikov itd.;
- prikaze različnih znanj in spretnosti,
- dejavnosti, ki temeljijo na nesnovni dediščini itd.

... PESTROST DEJAVNOSTI

V programih Dnevoev evropske kulturne dediščine so enako kot obiskane lokacije pomembne dejavnosti, ki jih tam ponujajo. Spekter je vnovič širok, od vodenih ogledov – v vseh njihovih oblikah, torej pod vodstvom osebnih vodnikov, strokovnjakov ali znanih osebnosti, igralcev, skupin otrok itd – do predstav, razstav in predavanj, od predstavitev restavratorskih tehnik, predvajanj filmov, koncertov, banketov, delavnic za uvajanje, do iger za staro in mlado itd. Glavno je zagotoviti kakovost organiziranih dejavnosti – kar pokriva tako njihovo vsebino, na primer ponujene informacije, kot obliko, torej njihovo posredovanje – in poskrbeti, da prireditve nenehno poudarja vidike srečevanja, izmenjavanja in skupnega doživljanja, ki so med njenimi glavnimi prednostmi.

V programu morajo imeti poseben poudarek ogledi – krožne poti, temelječe na posebnih temah ali krajih, proste ali organizirane, peš, s kolesi, avtobusi ali plovili itd.: take pobude pogosto predstavljajo izviren način raziskovanja nečesa, kar koristi vsem vključenim območjem dediščine, četudi vsi obiskovalci ne opravijo celotnega ogleda. Podobno temu igrajo dejavnosti v javnem okolju bistveno vlogo pri poudarjanju združujoče, pogosto pa tudi praznične, narave prireditve.

3. 6. Varnost

Varnost je absolutni imperativ pri vsaki prireditvi, še posebno, če je tako obsežna, kot so Dnevi evropske kulturne dediščine. Čeprav izkušnje iz preteklosti kažejo, da se med Dnevi evropske kulturne dediščine pravzaprav zgodi le malo resnih nesreč, je treba poskrbeti za osnovne varnostne ukrepe. Pripravljenost je verjetno najboljša strategija na tem področju.

NASPROTUJOČI SI POLOŽAJI

Kot prvo mora organizator oceniti celotne okoliščine prireditve: Dnevi evropske kulturne dediščine pogosto pomenijo velikanske prilive ljudi (predvsem družin, torej veliko število otrok in najstnikov) na lokacijah, ki niso nujno načrtovane za ta namen, osebje, ki sprejema obiskovalce, pa večinoma sestavljajo prostovoljci. Poleg tega obstaja več različnih zvrsti lokacij:

- tiste, ki so običajno odprti za javnost, so navadno bolje opremljene, kar se tiče varnosti, kot tam, kjer je sprejemanje obiskovalcev izjema;
- javne zgradbe, in to je splošno pravilo, so boljše opremljene za soočanje z izzivi varnosti od zasebnih bivališč;
- ponekod, npr. v podjetjih, industrijskih območjih, rudnikih in vojaških napravah, imajo zelo stroge varnostne predpise, ki določajo dosledne postopke za ravnanje z obiskovalci (sistemi kvot, specializirana oprema, profesionalno spremstvo za obiskovalce itd.).

OBVEZNO ZAVAROVANJE

Pri vsaki prireditvi je bistveno, da lastniki, ne glede na njihov status, dajo pisno privolitve, še preden pride prvi obiskovalec. Enako pomembno je, da različno udeležene strani – lastnik, organizator (kadar to ni ista oseba) in včasih tudi obiskovalec – že vnaprej sklenejo zavarovalno polico, ki pokriva škodo kot posledico nesreč ali neljubih dogodkov. Koordinator mora vzpostaviti zvezo s strokovnimi mrežami ter tako lastnikom in organizatorjem priskrbeti potrebne podatke, da lahko še pred samo prireditvijo poskrbijo, da so njihove dejavnosti med Dnevi evropske kulturne dediščine ustrezno zavarovane.

TEHNIČNO VAROVANJE IN PREVIDNOSTNI UKREPI

Poleg sklenitve ustreznih zavarovalnih polic je treba poskrbeti za vrsto previdnostnih ukrepov ter tako zagotoviti varnost obiskovalcev in lastnika ali upravnika:

- pred Dnevi evropske kulturne dediščine preveriti javne podatke o morebitnih sistemih kvot za obiske ali posebnih ureditvah (obiski, kjer ne sprejemajo otrok pod določeno starostjo, posebna obvezna oprema itd.);
- poskrbeti za ustrezne oznake, ki prikazujejo izhode v sili, prepovedane ali rezervirane vhode, smer obiska in celo nevarne prehode;
- vnaprej izuriti osebe, ki so odgovorne za sprejemanje in informiranje obiskovalcev: pomembno je, da vse prostovoljno osebje dobro pozna razporeditev na kraju samem in program obiskov;
- sistematično zaprti vse dostope, ki niso namenjeni javnosti;
- zakleniti vse lomljive ali dragocene predmete;
- nenehno nadzirati najboljčutljivejše točke.

V primeru lokacij, ki bodo verjetno pritegnile veliko število obiskovalcev, varnost območja in javnosti zahteva ekipo strokovnjakov z ustrezno opremo (ročna radijska zveza, fluorescenčni jopiči itd.), ki poznajo postopke v primeru nesreč ali neljubih dogodkov (poti za evakuacijo, telefonske številke za klic v sili in prvo pomoč). Poleg tega se lahko postavi provizorične postaje za prvo pomoč. Na koncu je v primeru priljubljenih lokacij priporočljivo ukrepe za preprečevanje tveganja razširiti na okolico (npr. poskrbeti za prometno ureditev lokalnih cest).

3. 7. Proračun in partnerstva

Dnevi evropske kulturne dediščine so vzoren primer prireditve, katere občinstvo je neprimerljivo s proračunom, ki ji je namenjen, predvsem zaradi široke pahljače prejetih prispevkov in velike vloge prostovoljnega dela. Vseeno pa prireditev takih razsežnosti zahteva poseben proračun, ki ga partnerstva vseh vrst pomagajo dopolnjevati ali nadomeščati, včasih znatno.

KAR SE TIČE ORGANIZATORJEV ...

Čeprav na lokalni ravni Dnevi evropske kulturne dediščine dobivajo precejšnjo pomoč s strani številnih prostovoljcev, nekatere postavke zahtevajo poseben in ločen proračun: produkcija in razpošiljanje komunikacijskih orodij, najem materialov, zagotovitev posebnih rekvizitov, ki jih zahtevajo določene aktivnosti, povračilo ali kritje stroškov nekaterih sodelujočih, kritje morebitnih stroškov za pogostitev, včasih pa celo plačilo vzdrževanja in čiščenja.

Splošno pravilo je, da morajo lokalni organizatorji najti zadostna sredstva, da ustrezno izvedejo prireditev; poleg lastnih sredstev lahko javne organe, posebno lokalne, prosijo za denarno pomoč ali pa sponzorje za prispevke. Najpogostejši primer je, da nacionalni koordinacijski organ organizatorjem zagotovi osnovna komunikacijska orodja (plakate, letake in programe), ki oznanjajo dejstvo, da spomenik ali območje dediščine sodeluje v prireditvi. Končno, da bi lahko organizatorji financirali določene dejavnosti ali upravičili specifične vrste stroškov, lahko obiskovalce prosijo, da plačajo vstopnino, še rajši pa 'prispevek', toda (glej 3. 8. 'Prost vstop') ta pristop naj bo izjema, prošnja pa mora spremljati pojasnilo.

... IN KOORDINATORJEV

V večini držav za nacionalno, regionalno ali lokalno koordinacijo poskrbijo državni organi ali izvajalec, ki ga le-ti pooblastijo. Ta dejavnost privede do proračunskih izdatkov, pa čeprav le zato, da se financira predmete, povezane s koordinacijo, pa tudi osnovne stroške (prostori, zaloge, poština, potovanja, telefon itd.). Poleg te ureditve je zelo zaželeno, da ima nacionalni ali teritorialni koordinacijski organ tudi specifičen proračun za plačevanje zunanjih storitev (uredniških, raziskovalnih, komunikacijskih in drugih storitev) in zagotavljanje finančnih prispevkov za posebne, združevalne pobude iz svoje regije. V nekaterih primerih Dneve evropske kulturne dediščine spremlja 'povabilo za predložitev projektov' s posebnimi denarnimi sredstvi kot spodbudami za odpiranje spomenikov in območij dediščine, organiziranje izjemnih dejavnosti ali produciranje trajnih orodij (publikacij, razstav, e-dokumentov itd.).

PARTNERSKA SREDSTVA

Zaradi svojega slovesa in pozitivne podobe v javnosti lahko Dnevi evropske kulturne dediščine pritegnejo sponzorje, katerih prispevki utegnejo predstavljati znaten proračunski priliv. Zato je močno priporočljivo, da organizatorji in/ali koordinatorji iščejo take prispevke:

- na gospodarskem področju, ki je neposredno povezano z dediščinskim sektorjem (gradbena podjetja ali taka, ki se ukvarjajo z obnavljanjem spomenikov, dobavitelji specializiranih materialov ali opreme, profesionalne organizacije itd.)
- ali na katerem koli drugem področju (maloprodaja in distribucija, banke in zavarovalnice, mala in srednje velika podjetja v bližini itd.).

Poleg finančne pomoči takih sponzorjev je mogoče dobiti tudi nedenarno podporo s strani sektorjev, kot so tisk, založništvo, distribucija, podjetja za najem opreme itd. Kot zadnje je mogoče za širjenje informacij o Dnevih evropske kulturne dediščine skleniti partnerstva s širokim spektrom profesionalnih, kulturnih, družbeno-kulturnih in drugih mrež, ki lahko dosežejo orjaško število novih občinstev.

Pri vseh prireditvah je treba poskrbeti za ustrezno informacijsko/komunikacijsko infrastrukturo za vsa sklenjena partnerstva: za omembo in/ali logotip partnerjev v vseh vrstah dokumentov, citiranje med intervjuji na radiu ali televiziji, vabila funkcionarjem na tiskovne konference ali javne prireditve itd. Po prireditvah je močno priporočljivo poslati pisma zahvale in vabila na ocenjevalne sestanke (glej 3. 10. 'Ocenjevanje in evalvacija').

3. 8. Brezplačen vstop

Vprašanje, ali naj bo vstop brezplačen, je na dnevnem redu že od začetka Dnevov evropske kulturne dediščine. To je kompleksna tematika brez jasnega 'za ali 'proti'. Načela, po katerih se prireditve ravna (glej 1. 4. 'Načela'), priporočajo, naj vstopnine ne bi bilo, vendar pa tega ne zahtevajo. Kljub temu velika večina ljudi povabilo na raziskovanje dediščine v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine razume kot 'poziv prebivalstvu', kar po njihovem mnenju pomeni, da bi morali biti obiski in dejavnosti brezplačni (glej 1. 5. 'Občinstva').

OSNOVNI STROŠKI

Kot pri vseh javnih prireditvah nastajajo pri Dnevih evropske kulturne dediščine izdatki in kljub prilivom iz naslova javnih subvencij ter zasebnih in prostovoljnih prispevkov (glej 3. 7. 'Proračuni in partnerstva') del teh stroškov na koncu pokrije lastnik ali upravitelj spomenika ali območja dediščine. V primeru javnih ali pomembnejših zasebnih lokacij, ki so običajno odprte za javnost, je mogoče stroške, ki jih krije organizator, večinoma absorbirati in vključiti v letni proračun kot 'strošek'; številne raziskave so pravzaprav pokazale, da se nekateri obiskovalci lokacij, ki so običajne odprte za javnost in poleg tega sodelujejo v Dnevih evropske dediščine, vrnejo v naslednjih tednih ali mesecih in plačajo vstopnino, včasih pa celo abonma za svoje družine ali prijatelje.

Vendar pa nekateri organizatorji, posebno v primeru lokacij, ki se odprejo zgolj za Dneve evropske kulturne dediščine – predvsem tistih v zasebni lasti – sami ne zmorejo stroškov pogostitve za obiskovalce in organiziranja dejavnosti: stroškov za komuniciranje, vzdrževanje, čiščenje, honorarjev za določene osebe, udeležene v dejavnostih itd. Svoje prispeva še dejstvo, da so nekatere dejavnosti predrage, da bi jih izvajali brezplačno, npr. predstave ali koncerti poklicnih izvajalcev, priložnostni obroki na kraju samem in javni prevoz, ki je potreben pri nekaterih ogledih.

NEKAJ PRIPOROČIL

Kadar je tako, je treba vprašanje zaračunavanja vstopnine obravnavati v vsej njegovi kompleksnosti, pri tem pa poudariti naslednje pristope:

- glede na predstavo o 'splošnem druženju', ki je povezana z Dnevi evropske kulturne dediščine, in njihovega statusa 'nekomercialnega javnega prostora (glej 1. 5. 'Ciljne skupine/občinstva') je priporočljivo, da je kar se da veliko prireditev brezplačnih, čeprav to zahteva že vnaprejšnje iskanje potrebnih dodatnih sredstev pri lokalnih oblasteh ali komercialnih sponzorjih (glej 3. 7. 'Proračuni in partnerstva') – npr. na nekaterih lokacijah, kamor je vstop med Dnevi evropske kulturne dediščine brezplačen, obiskovalcem izdajajo vstopnice, na katerih piše '*Ta obisk je brezplačen po zaslugi sredstev občine X ... ali podjetja Y ...*'.
- kjer obiski in dejavnosti ne morejo biti popolnoma brezplačni, je priporočljivo, da se obiskovalcem zaračunava vstopnina, nižja od običajne (v primeru lokacije, ki je običajno odprta za javnost), za otroke pod določeno starostjo pa naj bo, če je le mogoče, vstop brezplačen;
- v primeru lokacij, odprtih zgolj za to priložnost, je bolje uporabiti formulo 'prispevka za stroške' kot bolj komercialni pristop s 'pristojbinami' ali 'vstopninami' (ponekod tak prispevek ni obvezen, njegova višina pa ni predpisana, ampak obiskovalcem predlagajo, naj se vsakdo odloči kar sam);
- v vseh primerih je bistveno, da prošnjo za finančni prispevek spremlja pojasnilo, ki ob tem vzpodbudi na obiskovalčevo radodarnost;
- končno, v vseh primerih je treba paziti, da je v informacijskem gradivu in komunikacijskih orodjih jasno in nedvoumno povedano, da za določene obiske ali dejavnosti pobirajo vstopnino.

3. 9. Komuniciranje

Dnevi evropske kulturne dediščine so več razsežnostna prireditve, ki pokriva veliko število mestnih in podeželskih lokacij ter predlaga vsebinski program, ki ga sestavlja množica specifičnih dejavnosti. Prireditve zna zbuditi pozornost ogromnega deleža prebivalstva in tako pritegniti kategorije z zelo različnimi praksami, kar se tiče dostopa do informacij. Končno, povpraševanje po informacijah o Dnevih evropske kulturne dediščine je intenzivno, hkrati pa je, zaradi velikega števila organizatorjev in dejstva, da se prireditve odvija takoj po poletnih počitnicah, natančen program posebno težko dokončno izdelati.

KOMUNICIRANJE O PROGRAMU

To pomeni, da je informiranje/komuniciranje med ključnimi dejavniki učinkovitega organiziranja prireditve. Od zbiranja podatkov do razpošiljanja dokumentov (v tiskani ali elektronski obliki) komuniciranje zahteva metodičnost, doslednost in natančnost. Prav zato je na vseh mogočih koordinacijskih ravneh – lokalni, regionalni in nacionalni – potrebno ustrezno sodelovati, da lahko javnost dobiva zanesljive, popolne in poenotene informacije. Eksperimenti z 'deljeno koordinacijo', ki vključuje združevanje določenih nalog in specializacijo različnih ravni za izvajanje različnih faz, so dali spodbudne izide. Ti eksperimenti temeljijo na naslednjih načelih:

- podatke organizatorjev se zbirajo na eni sami koordinacijski ravni, tako da organizatorju ni več treba izpolnjevati številnih vprašalnikov o istem programu; v procesu zbiranja podatkov lahko 'glavni koordinator' prosi za pomoč drugih koordinatorjev, ki so včasih primernejši za iskanje odgovora ali dopolnitev določene informacije;
- program računalniško obdelajo na eni sami koordinacijski ravni, ki, ko je ta faza končana, preverjene, dopolnjene in enotno urejene informacije v elektronski obliki dostavi drugim koordinacijskim ravnam;
- distribucija informacij v skladu odgovornostjo posamezne koordinacijske ravni ima lahko zelo različne oblike, tako glede nosilcev (spletne strani, programski dokumenti, partnerstva z mediji itd.) kot glede vsebine (zgolj program ali priložene informacije o lokacijah, fotografije, stojala za grafični material itd.). Zaradi standardizacije, za katero sta poskrbeli predhodni fazi zbiranja in obdelovanja podatkov, so javnosti na vseh komunikacijskih orodjih zagotovo dosegljivi isti podatki, čeprav v različnih oblikah;
- pri vseh prireditvah je treba poskrbeti, da vse različne vrste dokumentov, objavljenih za Dneve evropske kulturne dediščine, vsebujejo uradni naziv in evropski logotip (glej 1. 4. 'Načela') in, kjer je to mogoče, uporabljajo standardizirano grafično podobo (npr. z uporabo nacionalnih vizualnih oznak).

Ko gre za distribucijo, je priporočljivo uporabiti vrsto partnerstev (z mediji, poklicnimi ali prostovoljnimi mrežami itd.) in tako doseči maksimalno pokritost.

TEMATSKO KOMUNICIRANJE

Poleg širjenja informacij o programu same prireditve je mogoče Dneve evropske kulturne dediščine uporabiti tudi za izvajanje kampanje informiranja javnosti, na primer o temi, sprejeti za objavo. Znano dejstvo je (glej 1. 5. 'Ciljne skupine/občinstva'), da Dnevi evropske kulturne dediščine predstavljajo ključno priložnost za opozarjanje javnosti in pridobivanje partnerjev vseh vrst. Torej je primerno prireditve uporabiti za združevanje raznih znanstvenih, finančnih, poklicnih, nevladnih in drugih partnerjev okrog skupnega tematskega komunikacijskega projekta, npr. razstave, publikacije, e-dokumenta, namenske spletne strani itd. Te partnerje je mogoče prositi, naj:

- pomagajo definirati projekt in izbrati informacije, ki naj bodo vključene vanj;
- finančno prispevajo k projektu, odvisno od njihovih zmožnosti;
- prevzamejo odgovornost za distribucijo tako pridobljenih orodij v svojih omrežjih in za opozarjanje javnosti.

Izkušnje kažejo, da Dnevi evropske kulturne dediščine predstavljajo posebno primeren kontekst za izvajanje tovrstnih projektov, ki včasih obrodijo rezultate (merjeno v številu občinstva in raznolikosti ciljnih skupin), ki so neprimerljivi s pobudami, sproženimi v drugih kontekstih.

3. 10. Dosežki in ocenjevanje

Kot pri vsaki prireditvi, ki mobilizira veliko število partnerjev in (sorazmerno) visoka sredstva, predstavlja pa odziv na pomemben družbeni interes, je treba pri Dnevih evropske kulturne dediščine vsako leto narediti končno oceno tako kvantitativnih kot kvalitativnih vidikov prireditve. Poleg tega je, zavoljo konsolidacije prireditve in kot jamstvo, da bo dosegla pričakovanja javnosti, zaželeno opravljati redna ocenjevanja na podlagi posebnih raziskav.

VSAKOLETNO OCENJEVANJE

V tednih, ki vsako leto sledijo Dnevom evropske kulturne dediščine, je treba opraviti ocenjevanje na podlagi analize programa in podatkov, ki jih pošljejo neposredno organizatorji. To usmerjevalno skupino oskrbi s kvantitativnimi podatki, na podlagi katerih se odloča za prilagoditve ali preusmeritve strategije:

- število lokacij, odprtih za javnost;
- število organiziranih dejavnosti;
- tipologija lokacij;
- odstotek lokacij, ki so bile odprte izjemoma;
- odstotek lokacij, ki so bile odprte brezplačno;
- odstotek lokacij z dostopom za telesno ovirane osebe itd.

Ocena da skupini tudi kvalitativne informacije:

- mnenja organizatorjev o odzivu obiskovalcev na ponujene dejavnosti;
- mnenja organizatorjev o obiskovalcih;
- mnenja organizatorjev o koordinacijskih dejavnostih;
- mnenja organizatorjev o temi, sprejeti za to leto, komuniciranju, vizualnih oznakah, partnerstvih z mediji itd.

Za zbiranje teh podatkov je priporočljiv naslednji minimalni postopek: poleti, ko je čas za razpošiljanje informacijskih/komunikacijskih orodij (plakatov, letakov, programskega dokumenta itd.) organizatorjem, jim je treba dodati preprost vprašalnik (največ ena stran A4), ki naj ga organizatorji ob koncu prireditve vrnejo koordinatorju: izkušnje kažejo, da ga dejansko vrne skoraj polovica. Da bi dopolnil tako zbrane podatke, lahko koordinatorski – ali v primeru 'deljene koordinacije' (glej 3. 9. 'Komuniciranje') njegovi partnerji – izbere lokacijo, o kateri ni dosegljivih nobenih podatkov, ter kontaktira odgovorne in jih prosi, naj priskrbijo manjkajoče informacije.

Po tej fazi zbiranja podatkov mora koordinatorski izdelati podrobno oceno Dnevov evropske kulturne dediščine tega leta in jo, skupaj s povzetkom, poslati usmerjevalni skupini. Da bi vsi organizatorji dobili povratne informacije o tem delu, je treba oceno, ali vsaj povzetek, objaviti na spletu ter, kar je še boljše, organizirati sestanek za razpravo o glavnih dosežkih (ta sestanek se lahko izkoristi tudi za najavo Dnevov evropske kulturne dediščine za leto 'N+1' – glej 3. 3. 'Urniki').

Poleg tega, da je taka vsakoletna ocena za koordinatorski uporabna samo po sebi, njena izdelava gotovo predstavlja dragocen pripomoček za mobiliziranje različnih organizatorjev, pogajanje za sredstva za Dneve evropske kulturne dediščine v letu 'N+1' s pristojnimi organi ter celo za identificiranje novih partnerjev ali sponzorjev.

POSEBNE RAZISKAVE

Kljub vsemu pa vsakoletno ocenjevalno delo, ne glede na trud in natančnost, ne more zagotoviti popolnih informacij o prireditvi in njenem razvoju. To spodbuja k pripravi podrobnejše ocene v rednih razmikih (npr. vsakih štiri ali pet let) na podlagi raziskav, katerih cilj je izboljšati vedenje o občinstvih Dnevov evropske kulturne dediščine, njihovih pričakovanjih, njihovi rabi prireditve, njihovih kritikah itd. Bistveno je, da takšne raziskave zaupamo k strokovnjakom, ki lahko prihajajo z univerz, iz antropoloških ali socioloških raziskovalnih laboratorijev ali organizacij za anketiranje. V uporabi je več mogočih pristopov, od vzorčnih anket na izhodih iz lokacij med Dnevi evropske dediščine do osebnih pogovorov z izbranimi obiskovalci do oblikovanja skupine uporabnikov, ki so odgovorni za skupno odgovarjanje na vprašanja.

Tudi če izvajanje takih raziskav in poznejše spremljanje izidov predstavljata precejšnjo dodatno delovno obremenitev za koordinatorski, so pridobljeni rezultati nujno potrebni in lahko znatno izboljšajo oceno vplivov Dnevov evropske kulturne dediščine. Povratne informacije iz javnosti o teh raziskavah ter njihova distribucija na spletu ali v tiskani obliki so lahko dragocena prednost pri pridobivanju novih prispevkov in partnerstev za prireditve.